

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
3. arm. trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hriberjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

„Italija irredenta“

pred porotno sodnijo ljubljansko.

Na Italijanskem se je osnovalo društvo „Italia irredenta“ — neodrešena Italija —, čigar namen je Trident, Trst, Gorico in Istro odtrgati od Avstrije in zediniti z Italijo. To društvo, ki v dosego svojega namena po Italijanskem snuje ljudske shode, da bi vlado prisililo k vojski z Avstrijo, ima tudi na Goriškem in v Trstu mnogo udov, kateri jako predrzno in nesramno delajo za blaženo Italijo. Vedno rovanje in hujskanje teh ljudi pravilo je našo vlado, da jim je začela oestro stopati na noge. Poročali smo že, da so prijeli v Trstu nekaj ljudi, ki so puntarske oklice nabijali na vogle, med katerimi sta 2 vseučilišnika dunajska in 3 markerji, in da jih državno pravdnštvo toži zaradi veleizdaje. Ker pa menda ne zapajo prav Tržačanom, odločila je najvišja sodnija dunajska, da se ima končna obravnava vršiti pred porotno sodnijo ljubljansko, ki se snide 19. t. m. in pred katero se boste o tej zadevi vršile dve obravnavi. V „Slovenecu“ smo že večkrat govorili o lahonskem rogovilenji na Primorskem, Goriškem in v Trstu ter podpiranje slovenskega življa zaznamovali kot najboljše sredstvo zoper veleizdajstvo in protiaustrijsko početje lahonskih rogoviležev. Pa menda ravno zato, ker smo zahtevali — za Slovence ne milosti in protekcije — ampak samo pravico, so naše izjave vedno ponosno prezirali. Zdaj pa so začeli celo vradni ali pa z merodajnimi državniki v ozki zvezi stoječi listi tožiti o slabih socialnih in političnih razmerah v Trstu. Tako n. pr. piše nekdo iz Tr-

sta „Pest. Lloyd“, „da se vsakdo vklanja tam vladajočemu italijanskemu terorizmu, proti kateremu tam ni nobenega varstva; tamošnja nemška družba nima poguma, da bi se temu ciničnemu brezdomovinstvu ustavljala; tamošnjim gospodkam se očita vradna plašljivost, nepoznanje razmer, in celo zasemarjenje dolžnosti; za terorizem lahonov v Trstu se mora odgovornega storiti minister vnanih zadev grof Andrassy, — prijaznost, katero minister proti italijanski vladi razodeva, rodi v Trstu slab sad. Velik del v Trstu bivajočih italijanskih tujcev so klateži, tatovi, goljuhi in rokovači, ki so v Trstu na škodo javnemu miru in varnosti. Ta tuja italijanska druhal je pod varstvom Progresove stranke in — tukajšnjega generalnega konzula italijanskega. Če večina (lahonska) našega municipija (mestnega odbora) potrebuje razsajalcev, pošlje si jih prav dober kup med to vlačugarsko tudi na borzi postopajočo druhaljo. Če italijanska sodnija kaknega pobeglega hudodelnika zasleduje, išče ga naj prej v Trstu, in italijanske gosposke dajo naši policijski direkciji dovolj opraviti. Energično delovanje Tržaške policije, piše dopisnik dalje, bilo je od grofa Andrassyja hudo pograjano (hat eine ernste Rüge erfahren), policiji so tedaj roke zvezane. Razsajalci nadlegujejo javno avstrijsko misleče kupce in obrtnike, in v Trstu bivajoči italijanski general-konzul varuje razsajalce. Skrajni čas je tedaj, da bi cesarsko namestništvo in policijska direkcija v Trstu z Dunaja dobila miglje, da naj se Trst v 24 urah očisti italijanske rovarske druhal. V Trstu Lah strahuje nemškega Avstrijanca, grof Andrassy podpira to strahovanje in ministerstvo

notranjih zadev molči. Tako nemškega Mihelna od vseh strani tepó.“

Če je le deseti del teh v „Pest. Lloyd“ grajanih reči resničen, pristavlja „Laib. Tagblatt“, ki tudi objavlja ta dopis, moramo Trst in njegov stan prav zelo in odkritosrčno milovati. Kar se nahaja v tem dopisu, poročali so šestokrat naši gg. dopisniki iz Trsta in Gorice, pa „Tagblatt“ je k vsemu temu trdovratno molčal, ker je bilo doslej v programu nemške liberalne stranke lahonom v Trstu in Primorju kolikor moč dajati potuho in jih podpirati, samo da bi laglje zatirali Slovence. Namesto da sedaj obžaluje te razmere, naj bi raje potrkal na prsa ter rekel: Vse to smo mi, nemški liberalci, zakrivali. Dopisnik Lloydov in Tagblatt dolžita nemško družbo, da nič ne stori proti lahonskemu rovarstvu. Pa vprašamo jih: Kje pa je v Trstu in na Primorskem toliko nemških prebivalcev, da bi se zamogli zdatno ustavljati predrznosti in poželjivosti Lahonov? Razun nekterih vradnikov, kateri pa tudi večidel niso Nemci po rodu, ampak po mišljenju, pravih Nemcev nikjer ni, in če spoznate potrebo, da se mora italijanskemu življu nasproti kaj storiti, obrnite se do tistega prebivalstva, katero je tam v večini in ki se edino zamore vspešno ustavljati grabeljivim rokam italijanskim. Ali je res sovražstvo do Slovanov več, kakor pa ljubezen do Avstrije, katero zamore na jugu ji pretečih nevarnosti rešiti le zvesti slovenski živelj? Tukaj naj „Laib. Tagblatt“ in listi njegove vrste pokažejo svojo umetnost, če jim je res kaj mar za državo!

Občni zbor Cecilijinega društva.

(Dalje.)

„Drug posredek k dosegi društvenega namena je priporočanje, naznanovanje, razširjanje v cerkvenem duhu zloženih kompozicij in podučnih muzikalnih in liturgičnih spisov.“

Tudi tega društveni odbor ni zanemarjal. Dal je na svetlo knjižico „cerkvena glasba, kakošna je in kakošna bi morala biti.“ Spisal jo je marljivi cecilijanec g. S. Hugolin Sattner, ter podaril rokopis našemu društvu, da se natisne in razdeli med ude kot 1. darilo. Kdor je še ni prebral, naj to stori enkrat, dvakrat, trikrat in stavim kaj, da mu bode dopadla, če ni principijelni nasprotnik sv. cerkve in njenih ukazov. Žalibog, da se slabo prodaja!

Že lansko leto pri občnem zboru omenjala se je potreba društvenega časnika, čigar naloga naj bi bila priporočati, naznanovati in širiti kompozicije cerkvenega duha in paliturgične spise. Da je nam tak časnik potreben, kaže nam uspeh enakih časnikov v drugih delelah. Koliko dobrega je učinil slavni dr. Fr. Witt za cecilijansko idejo s svojima časnikoma: „Fliegende Blätter für kath. Kirchenmusik“

in „Musica sacra“, ali Battlog v Predarlškem in na Tirolskem s svojim: „Kirchenchor.“ Naj mimogredé povem, da tam, namreč na Tirolskem in Predarlškem — imajo v vaseh, ki jih še na navadnem zemljevidu ne najdemo, svoje pevske kore kakih 30—40 in še več pevcev, ki so vsi cecilijanci, t. j. pevci navdušeni za pravo cerkveno glasbo. — Tudi pri nas je prišel na dan 1. majnika enak cerkv. časnik „Cerkveni Glasbenik“, kateremu bi želel, da bi mu bilo mogoče storiti to, kar si je postavil za svoj cilj, ki nam je vsem znan. Naročnikov ima nad 300, in upam, da se jih bode še kaj našlo. Ob enem Vas prosim, slavna gospóda, skrbite tudi Vi, da se bode „Glasbenik“ širil in ž njim naš lep namen, v katerem smo vsi edini. Cena mu ni visoka, dobička ne iščemo, se ve da škode tudi nečemo. Naj končam svoje poročilo. Le eno misel bi še rad izrekel: Marsikdo izmed duhovščine gleda nas cecilijance po strani. Ali nas imajo za sebičneže? To bi bilo abotno, verjemite, nič ne „nese“, prizadeva pa mnogo dela in skrbi. Ali nas imajo za fantaste, katerim je morda sreč s pametjo ušlo? Tu bi le želel, naj prevdarijo in premislijo, kaj da mi hočemo.

Mnogokrat smo že povedali: mi delamo in se trudimo zato, kar je sv. Cerkev sami pri srcu, za čast Božjo, in za povečanje njegove službe.

Vendar pa moram tudi z veseljem priznati, da je že mnogo gg. duhovnikov začelo teoretično in praktično slediti tirjatvam cecilijinega društva; naznanil jih je in jih bode „Glasbenik.“ — To je lepo tolažilo za nas; vabilo je pa tudi to za one, ki še zaostajajo, da pospešijo svoje korake. Še le kadar bode med duhovščino gorko navdušenje in energično delovanje za pravo cerkveno glasbo — popolnoma splošno, tedaj še le bode napočila zarja in svitli dan njene slave. Tedaj bode pa tudi v resnici vživala slavne triumfe, da! še slavnije, kakor danes v naši beli Ljubljani.

Gospoda moja! naj končam svoje poročilo z besedami: Bogu čast, nam delo, toda enkrat tudi plačilo!

Potem je poročal g. blagajnik Ž. Bohinec o stanu blagajnice, ki je jako ugoden. Da je bilo mogoče orglarsko šolo vzdrževati, skrbeli so mil. g. knezoškof s tem, da so ukazali č. gg. dekanom pobirati po župnijah primeren jim znesek. Prišlo je po tem potu skupej 1431 gl. (kranjska dekanija še ni po-

Vrtinec.

V sredi države in okoli mej Avstrije počelo se je živahno politično gibanje, valovi guani od vetrov različnih interesov, tedaj različnega toka se sučejo kakor v vrtincu okoli naše ladije, ter jo žugajo pogubiti.

V notranji politiki imamo živahne volitve na Ogerskem, vidimo, kako se tam gorenje navzdol obrača, kako propada tam mogočni Tisza v svojem volilnem okraju in kako Košutovci vedno prešérneje glave vzdigujejo; imamo volitve na Hrvaškem, in pričakovanja polno strmenje bodočih duhov v pogledu na važne in osodepolne spremembe na slovanskem jugu; imamo volitve v zapadni polovici države; čujemo rujovanje českega leva, ki si misli čas ugoden, da se reši iz svoje ječe; vidimo kipenje vsega slovanskega življa v monarhiji; vidimo na drugi strani preplašeno in nezavestno beganje slovanskih nasprotnikov, ki ne vedo, kam vbežati preteči nevihti, ker jim parola iz Berlina še ni došla.

Bolj buren še in nevaren je vrtinec okoli naših mej: Na jugu, v Bosni razgraja že nevihta, treska in grmi, ter lije kri avstrijskih sinov; nemiri se pripravljajo v Albaniji; Gregi (Grki) hočejo vsaki čas pričeti novo vzhodno vojsko, duhovi v Bulgariji se še niso pomirili, in stara smrtna sovražnika, osvobodjeni Bulgar in tlačitelj Turek si stojita oborožena nasproti, pripravljena začeti novo klanje med seboj, brž ko se ruska posadka odmakne; v veliki Rusiji raste razdraženost proti celi Evropi, osobito proti Angliji in Avstriji; v Nemčiji se je ravno dovršil velik prevrat, liberalna večina v državnem zboru se je potlačila in konservativne stranke imajo moč v rokah; pravijo, da je Bismark tako večino potreboval za neko akcijo na zunaj, ki bi utegnila biti proti Avstriji obrnjena; Italija je še vedno vsa razburjena po puntarskih rovarjih, ki kičejo v boj proti stari Avstriji; tudi v Črnigori in Srbiji, pravijo, niso nič kaj zadovoljni, ne mislijo še na konec prekucij in se pripravljajo za nove boje, morda proti — novemu sovražniku. Tako vidimo vse kipeti in se vrtiti; novinarju ne zmanjka gradiva, naj poseže na desno ali na levo; od vseh strani ga obsipajo pene vršečih se in pripravljajočih se dogodkov.

Avstrija ni bila kmalo še v tako nevarnem položaju, morda komaj takrat, ko so jo po

slala svojega doneska). Stroški za orgljarsko šolo znašajo 1539 gl. Plača gg. ustanovnikov ostane kot matica, ter znaša 599 gl. 60 kr. Letnina društvenikov se je porabila za letno darilo in druge manjše potrebe. Vseh dohodkov je bilo 2501 gl., stroškov pa 1663 gl. 85 kr.

G. glasbeni vodja A. Foerster je potem poročal o orgljarski šoli, katero obiskuje 19 rednih in 1. izreden učenec. Ti dobivajo nauk iz liturgike in zgodovine cerkvene glasbe, iz petja, iz nižje in višje glasbene teorije, igranja na klavirju in orgljah. Štirje abiturijenti dobó letos svoja spričevala, drugi učenci ostanejo vsaj še eno leto.

Mil. g. knezoškof razodenejo še svoje veselje nad tako obilnim številom prišlih udov, ki jim je porok, da je navzočim tudi mar za načela „cecilijinega društva“. „Cecil. društvo“, so rekli, hoče delati po postavah sv. Cerkve, ki jo navdihuje sv. Duh sam. Opominjajo tudi odbor, naj pridno napreduje, da bo po njegovem delovanju dozorel sad, ki ostane vekomaj. — Podelé še sveti blagoslov in zborovanje je bilo konec ob 3/4 12.

smrti cesarja Karola VI. razni namišljeni dediči hoteli raztrgati. Velika carica Marija Terezija se je takrat srečno izvila iz rok tolikih sovražnikov; in če sedaj Avstrija vzhodno krizo brez zgube preživi, imenovati se sme po pravici: Felix Austria (srečna Avstrija). Brez velikih prememb v notranji politiki ne bo ostalo, in ravno to zanima in razburja politikarje vseh strank; Bog daj, da ta važni čas ne bi prešel brez koristi za naš mali, zapuščeni slovanski narod!

V zunanji politiki pa se zmirom očitneje kaže, da tudi sklepi berlinskega miru ne bodo dolgo veljavni ostali; tok zgodovine hiti naprej brez ozira na sklepe vseh mogočnih diplomatov; Turčiji je namenjeno umreti, namenjeno izumakniti se iz Evrope, ona sama sili v smrt s svojo trmo, s svojim kljubovanjem. Diplomati so Turčiji pustili še Grke, Albance in južne Bulgare, pa ona ni zmožna teh krajev več obdržati, ker so jej kremplji že omagali; delo osvobodjenja se bo do konca izvršilo, naj bo potem diplomatom ljubo ali ne; po končanem delu ostane jim prosto, da se zopet zberó, in izvršene čine odobrijo, ustavljati se osodi, tega se bodo prepričali, niso zmožni. So, in dobro da so, še više moči nad posvetnimi mogotci, in če bi to ne bilo, Slovani ne bi nikdar svobode zagledali!

Iz Bosne.

Tedaj tak mandat je dobila Avstrija v Berlinu, da se mora vojskovati. V čl. 25 berlinske pogodbe se pravi: „Bosno in Hercegovino naj Avstrija zasede in vlada.“ Vse vlasti so v to sibile in Andrassy je ponudbo rad sprejel. Tudi turški poslanci so k temu priklimali in sultan je pogodbo podpisal. Plitvost papirnatih pogodb pa se tukaj prav očitno kaže. Avstrija si mora z mečem pribojevati to, kar so jej vse vlade mirnim potom prepustile.

Jovanovič je prišel iz Dalmacije in srečno zasedel Mostar, glavno mesto Hercegovine. Filipovič pa menda proti Maglaju in Žepčam prodira; ali je prišlo tam do kakih novih bojov, se do danes še ne vé; verjetno pa je, ker so v tistem kraji sami mohamedani naseljeni. Menda se le samimohamedani ustavljajo našim. Turkoljubni, nemškutarski listi so sicer v svoji navadni ljubeznjivi lažljivosti hoteli vso krivdo na Srbe, Črnogorce in sploh kristjanske Slované zvaliti, in Turke oprati; pa nam se dozdeva, da je vse to le obrekovanje; če bi se bili Hercegovci in Črnogorci ustavljali, potem bi naši ne bili še v Mostaru. Zahvalimo se jim tedaj za to novo ljubeznjivost nasproti Slovanom! Kaj dela vojvoda Württemberg, ki je peljal naše kranjske fante preko Gradiške čez mejo, o tem se nič ne shši; tako tudi ne o tisti četi, ki jo vodi Szapary.

Iz Carigrada se izgovarja turška vlada, da ona ni kriva, da so se Avstrijcem ustavljali bosenski Turki — dober izgovor, pa malo kislega zelja je zmirom dobro pri hiši.

Vstajniki Maglajski so bili 5. t. m. pri Čajskopolji tepeni, mnogi ubiti, takih 20 pa zapodeni v Bosno, kjer so utopili. Iz Maglaja so prebivalci razun nekterih krščanskih družin pobegnili. Mostar bode cesarju telegrafično sporočil svojo vdanost.

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. avgusta.

Avstrijske dežele.

Cesar so 7. t. m. obiskali nemškega cesarja Viljema v Toplicah na Českem, kjer so bili jako sijajno sprejeti. Županu Uherru

so izrekli, da jim jako dobro dene na skrajni meji imeti tako vdane in zveste prebivalce. Ob 1/2 1. uri obiskali so cesarja Viljema, potem pa kopeli, šole, bolnišnice itd. Ob 4. uri bilo je kosilo pri nemškem cesarju, ob 6. uri pa sta se vladarja peljala na sprehod po vrtu kneza Clarya. Ob 8. uri zvečer so se cesar zopet vrnil nazaj na Dunaj. Na kolodvoru so pred odhodom rekli okrajnemu glavarju: Bil je za me danes vesel dan, pa žalibog le en dan. Županu pa so se izjavili, da jih je pri srčni sprejem jako razveselil.

Unidan smo pisali, da cesarju večkrat na dan poročajo o napredku naše vojne v Bosni. Ko so 5. t. m. zjutraj ob 7. uri zvedeli o napadu naših vojakov pri Maglaju, peljali so se iz Schöubrunna nemudoma na Dunaj, ter takoj poklicali vojnega ministra, s katerim so se razgovarjali o novi mobilizaciji.

Dunajski listi natanjajo, da bodo še 3 divizije mobilizirali ali spravili na noge. Vradna „Wien. Ztg.“ pa objavlja zopet neki od vseh ministrov podpisan ukaz, ki dovoljuje, da se smeta tudi 79. in 80. batalijon dalmatinskih brambovcev pri zasedenju Bosne in Hercegovine rabiti zuaaj dežele.

Na Českem si čedalje bolj približujete nasprotni stranki, katerih razpor je bil morda največ kriv, da se je rešitev notranjih zadev takrajlitavskih toliko časa zavlekla. Staročeski „Pokrok“, in mladočeski „Narodni listi.“ namreč na čelu svojem naznanjajo, da pri bodočih volitvah za deželni zbor Staro- in Mladočehi ne bodo stavili kandidatov drugi proti drugim, ampak da hočejo vsi izbrani zastopniki stopiti v en klub in kar bode večina njegova odločila, to ima biti veljavno za obe stranki. To je vesel korak k popolnem porazumljenju, katero bodo gotovo radostno pozdravili ne samo vsi Slovani, ampak tudi vsi federalisti avstrijski, ki s Čehi vred občutijo skelečo rano, katero je narodni razdor na Českem vsekaj vsej federalistični stranki države avstrijske.

Na Ogerskem je propad Tiszov pri volitvah v Debrečinu vladno stranko jako poparil. Pravijo sicer, da pravi nasprotnik njegov ni Simonyi ampak Košut. Pa potem je propad njegov še bolj pomenljiv, ker priča, da ima pregnani Košut več veljave na Ogerskem, kakor pa ministerski predsednik Tisza. — Erdeljski Rumunci so sklenili nadaljevati svojo pasivno opozicijo. Temu sklepu pristopil je tudi voditelj ogerskih Rumunccev, Vincenc Dokeš, in v odprtem pismu naznanja, da se hočejo odsihmal tudi ogerski Rumunci poprijeti pasivne opozicije.

Poreški deželni zbor dovršil je svojo nalogo in je bil 7. t. m. zopet sklenjen. Zborovanje njegovo bilo je tako mirno in obravnavane reči tako malo važne, da so zunaj Istre komaj vedeli za njegovo zborovanje. In tako naj bi se godilo vsem deželnim zborom, če bi šlo po mislih in željah nemško-liberalne stranke.

Vnanje države.

Na Nemškem so volitve za državni zbor liberalno stranko jako iznenadile. Narod je dal Bismarku sijajno nezaupnico. Kancelar sam s cer nikjer ni kandidiral, pač pa njegov najstarejši sin v Lauenburškem okraju, kjer je pa propadel. Tudi je bil izvoljen od Bismarka tolikanj preganjani Lasker. V novem državnem zboru bode imelo konservativno središče večino. Liberalci vsled tega javkajo, da je šel Bismark vendar le v Kanoso, ali da je iz Kissingena naredil nemško Kanoso. Pa ker so papež Leon XIII. sprožili obravnavo o razme-

rah med državo in cerkvijo na Nemškem, moralo bi se reči, da so papež prišli v Kanoso, dobro omenja „Reform“. Pa pruski kulturkämpferji slutijo strašne reči. Želeli bi, da bi bil ta strah opravičen, vendar pa tega še ne moremo prav verjeti. O dogovorih med Bismarkom in papeževim nuncijem različni listi poročajo različno. Eni pravijo, da Rim zahteva pregled majnikovih postav in preklic jezuitske postave, eni zopet čenčajo, da bi morala vlada odpraviti izjemno sodišče in opustiti podporo katoličanov itd. Koliko da je na tem resničnega, ne more nihče vedeti, ker Bismark in papežev nuncij svojih obravnav gotovo nobenemu nista razodela. Pravijo, da so se obravnave zopet nekoliko zavleklo, ker potrebuje nuncij novih pojasnil iz Rima, kar bi bilo znamenje, da se Bismark upira kolikor le more. Liberalci mislijo, da Rim bode žrtvoval tiste pregnane škofe, kateri so pruski vladi najbolj neljubi, kakor n. pr. Martin in Ledohovski. Pa to bi pri katoličanih, ki so svojim višjim pastirjem iz srca vdani, zbudilo veliko žalost, ktere jim Rim gotovo ne bode hotel prizadejati. Bismarkovo glasilo „Nord. Allg. Ztg.“ piše, „da poročila raznih listov o dogovorih v Kissingenu zaslužijo tem manj verjetnosti, čem natančneje se glase. Silno neverjetno je, da bi se Cerkev moglo dovoliti to, kar časniki naštevajo. Trditev, da so obravnave v zvezi z volitvami za državni zbor nemški, nima nobenega pravega temelja. Že dosti prej, ko se je mislilo na razpust državnega zbora, bil je vsled pisma kraljevičevega določen shod v Kissingenu.“

Minister Falk čuti prevrat, ki se pripravlja na Nemškem, in ker je silno prijetno minister biti, začel je že zdaj plajšati po novem vetru obračati, da bi mu ne bilo treba odstopiti. Odpravil je namreč iz šol tiste ucne knjige, ktere so žalile verski čut katoličanov, in njegovi podložniki tudi brezverskih (konfesijsko-lozkih) šol nečejo več ustanovljati. Tako tedaj pri teh ljudeh glavno vodilo ni prepričanje, ampak le lastno koristolovje.

Iz Rima se za gotovo poroča, da papežev nuncij na Dunaju msg. Jacobini postane državni tajnik in da so ga iz tega namena že poklicali v Rim.

Italijanski kralj je 7. t. m. s kraljico došel v Benetke in je bil od prebivalcev z veliko navdušenostjo sprejet. Radovedni smo, se bodo li tudi tam vršile demonstracije, ktere je bila „Italia irredenta“ osnovala v Milanu, in ki so v prvi vrsti obrnjene proti Avstriji. Italijani so se pri svojih zahtevah zanašali na podporo kneza Bismarka, ki jih pa ni le ne potrdil, ampak vladi italijanski neki odločno sporočil, naj na osvojitve Tridenta in avstrijskega Primorja nikar ne misli. Tudi glede turških pokrajin, kakor poroča „Diritto“, nista ne Bismark ne Beaconsfield Italiji vsled zasedenja Bosne in Hercegovine obljubila nobene odškodnine.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 18. avgusta. (Kje je slovenski program?) Ko je bil Hohenwart še minister, pogajal se je s Čehi; pisalo in govorilo se je vedno le o českem državnem pravu o česki kroni, o spravi s Čehi; nas Slovencev se nihče ni spominjal. Naše vprašanje bilo je tudi Hohenwartu težko v roke prijeto. Mi smo zahtevali zedinjeno Slovenijo brez ozira na zgodovino, da, ravno proti njej smo hoteli razcepiti Koroško in Štajarsko; Čehi pa so se opirali ravno na zgodovinsko pravo dežela če-

ske krone. Kako je bilo tedaj mogoče ozirati se tu na zgodovinsko, tam na narodno stališče? Tudi na Českem, Moravskem in v Šleziji namešani so Čehi z Nemci; če bi tedaj hoteli dežele po narodnostih cepiti, imeli bi isto pravo tudi Nemci na Českem. Nemogoče je bilo tedaj za Hohenwarta, postaviti se ob enem na zgodovinsko pravo in na narodno stališče. Postavil se je na zgodovinsko stališče, da bi vstregel Čehom; s tem pa ni mogel vstreči nam Slovincem, in moral je ta čas od nekterih strani slišati očitjanja.

Pa to po krivici, ker od njega se je terjalo nekaj nemogočega. Njemu je bilo, ko se je postavil na zgodovinsko podlago, samo mogoče, zagotoviti nam Slovincem jezikovo ravnopravnost po šolah in uradih, kar bi bil gotovo tudi storil, če bi bil več časa služboval, in Kranjskej deželi dati nekaj avtonomije.

Česko in slovensko vprašanje se tedaj ne da ob enem rešiti, dokler se ne postavimo ali mi na zgodovinska tla, ali pa Čehi na strogo narodno stališče. Čehi pa ne bodo hoteli niti jedne gore, niti jedne doline od svojega kraljestva odstopiti. Nemci so le naseljenci, pravijo Čehi, ki smo jih iz milosti v deželo sprejeli, in mi ne pustimo svoje dežele razdrobiti.

Pri nas pa se je vedno le narodnost povdarjala, na zgodovino nihče ni mislil. Čehi imajo zgodovinske pravice od mnogih cesarjev potrjene; ali hočejo ter mar popustiti? Kraljestva po narodnosti se dajo le z mečem narediti, ker meč je naposled močnejši od zgodovinskega prava. Mi pa hočemo mirnim potom kaj doseči, in če to hočemo, moramo se tudi mi na zgodovinsko pravo opreti.

Pravi se sicer, da mi nemamo nobenega zgodovinskega prava. To pa ni istina. Pred tisoč leti je bila naša domovina združena pod imenom „windische Mark“. (Slovenska Krajina; od tod najbrže ime Krajinsko — Krajnsko.) Nekteri sicer mislijo, da je slovenska Krajina obsegala le kos Dolenjskega in Hrvaškega; pa bolj verjetno je, da so vse te kraje, kjer biva slovenski narod (windische), skupno imenovali „windische Mark“. Tudi naš cesar se imenuje „Herr der windischen Mark“ (gospod slovenske krajine). Sicer pa naj to naši zgodovinarji preiščejo.

Če se pa že na „slovensko Krajino“ nečemo opirati, imamo še dve zgodovinski imeni iz novejših časov, katerih se lahko poprimemo. Naš cesar se tudi imenuje „König von Lillien“ in „Graf von Cilli“ (kralj ilirski, grof celjski). Ilirijo je bil ustanovil Napoleon, in je obsegala Primorje, Kranjsko in Koroško z glavnim mestom Ljubljano. Naš cesar je to ime v svoj naslov vzel in ostale so te dežele še po Francozih nekaj časa združene, dokler jih nemškovalna politika ni raztrgala. „Celjska grofija“ pa je stara, zgodovinska deželica, ki je obsegala skoraj vso slovensko Štajersko. Tudi njo je menda le nemškovalna politika odstranila; toda če zamore Solnograško s 150.000 prebivalci samostojna dežela biti, zakaj bi to ne mogla biti „celjska grofija“?

Če se opremo na ta zgodovinska imena, potem imamo Slovence v dveh deželah združene; v „Iliriji“ dobimo sicer nekaj Nemcev, Lahov in Hrvatov, pa z isterskimi Hrvati imeli bi Slovenci vendar ogromno večino; v „celjski grofiji“ pa so skoraj sami slovenski Štajarci, ki bi se rešeni od Gradca in nemških Štajarcev lahko na narodni podlagi razvijali, in bi pozneje, če bodo hoteli, tudi z Ilirijo v zvezo stopili, kakor imate na pr. tudi Tirolska in Predaleška (Vorarlberg) le enega cesarskega namestnika.

Na ta način dobili bi tedaj zedinjeno Slovenijo lahko na zgodovinski podlagi z oficijelnim imenom „kraljestvo Ilirsko s Celjsko grofijo“. Na to stališče naj bi se postavili naši rodoljubi in voditelji, to naj bi bil naš program, in potem bi kakor Čehi stali na zgodovinskih tleh, in kedar bi se reševalo česko vprašanje, rešilo bi se tudi slovensko. Ko je Hohenwart v prvič prišel, bili smo brez programa; glejmo vsaj, da zdaj ne bomo brez programa, ko pride v drugič.

Reklo se bo: saj smo imeli svoj program: jezikovo ravnopravnost in zedinjeno Slovenijo. Na to odgovarjamo: jezikova ravnopravnost nam ne zadostuje, in nam tudi tako dolgo ni zagotovljena, dokler svoje osodej nemamo v lastnih rokah. Ker kaj nam pomaga, če nam danes dovolijo jezikovo ravnopravnost, jutri pa nam jo zopet vzamejo, če kakemu ministru ravno ni po volji? Mi potrebujemo avtonomije, to je takih pravic, da bomo sami odločevali v svoji hiši.

Kar se pa tiče zedinjene Slovenije, jo znamo doseči le po tistem zgodovinskem ovinku, kakor smo ga zgoraj načrtali (Ilirija — Celjska grofija, ali pa slovenska Krajina); ker zavoljo naših lepih oči Nemci nikoli ne bodo pustili Štajerske raztrgati, če jim pravice do tega ne dokažemo v podobi zgodovinske celjske grofije, in nekdanje obstoječe Ilirije.

Le na zgodovinski podlagi nas zamorejo Čehi dobro podpirati, ker stojé sami na tem stališču. Stvar je več vredna, nego imé; ne odbijajmo tedaj zavoljo imena „Slovenije“ zgodovinskih tal trmoglavu od sebe, če vidimo, da le na zgodovinskih tleh zamoremo kaj doseči; saj imé lahko sami izgovarjamo, kakor hočemo, če se tudi oficijalno drugače glasi, kakor n. pr. tudi Madjari oficijalno „Ogersko“ domá izgovarjajo „magyarország“ (madjarska domovina).

Zakaj sem ravno zdaj to sprožil? Ker morda nismo več daleč od novega nastopa Hohenwartovega. Da bo sedanje ministerstvo morebiti kmalo odstopilo, to vsak vé; in da zna če ne precej, vsaj čez nekoliko časa zopet priti Hohenwart na krmilo državno, to trdijo Nemci sami.

In kedar pride, treba je, da smo Slovenci s svojim programom že pripravljeni, treba je, da se že prej o tej reči zmenimo, da se ne bomo potlej še le prepirali o svojem programu, in tako vsako pogajanje nemogoče storili. Priporočam tedaj gorko te nasvete vsim rodoljubom in slovenskim listom v resen razgovor, da bomo, kedar pride ura, vsi enih misli svoj narodni program podpisali in ga krepko tudi zagovarjali.

Domače novice.

V Ljubljani 10. avgusta.

(Obravnava „Slovenca“). Na pritožbo našega vrednika zoper konfiskacijo „Slovenca“ št. 77 zaradi dopisa iz Blok bila je v četrtek javna obravnava. Državni pravdnik g. Peršó je povdarjal, da se je list konfisciral, ker se v dopisu nabajajo neresnična poročila in ker se z njim zasramuje in psuje c. k. žandarmerijski urad. Naš vrednik je odgovarjal, da državno pravdnštvo tisti dan, ko je list konfisciral, še ni moglo vedeti, ali je v dopisu resnica povedana, ali ne, ker preiskava o tem še danes ni končana. Če bi pa slavno sodišče vendar dvomilo nad resničnostjo poročila v onem dopisu, naj se odloži obravnava do tje, da se resnica zve, bodisi po okrajni sodnji v Ložu, bodisi da naše vredništvo priče

imenuje. Če je dopisnik dejanje žandarmov ostro grajal, izhaja to iz prve nevolje, ktero je ta čin zbudil, vendar v očitani resnične napake ni nobenega zasramovanja. Tudi manjka subjektivne krivde, ker pisatelj dopisa ni imel namena žandarmerijski urad zaničevati, nasprotno je hotel varovati dostojanstvo tega urada, ker je predlagal, naj se na mesto v Blokah postavijo drugi čuvaji javne varnosti, ki bodo pri ljudstvu bolj priljubljeni. Potem ko sta g. državni pravdnik in naš vrednik vsak dvakrat govorila, sklenilo je sl. sodišče, da se ugovor vredništva odbije, in sicer zato, ker se, brez ozira na resničnost poročila, v dopisu vsakako nahajajo stavki, kateri so zmožni v službi stoječim c. k. organom na časti in dostojanstvu škodovati. — Tako se je z navadnim vspehom tudi ta naša pritožba rešila.

(Živinski sejem 8. t. m.) bil je prav slab. Goveje živine bilo je mnogo in lepe, a manjkalo je kupcev za njo. Konj so bili prignali pa jako malo in večidel slabih. Lepi in dobri bili so jako redki, zato si jih je pa tudi prav malo prodalo; italijanski kupci jih hočejo neki raji skupovati po vašeh, kakor pa na sejmu.

(Na c. k. višji kmetijski šoli dunajski) so razpisane za prihodnje leto 4 državne štipendije po 400 gold. in sicer dve za učence kmetijstva, dve pa za učence gozdarstva. Prošnje naj se pošljejo do 25. septembra ministerstvu uka in bogočastja. Prošnji naj se priloži ubožni list in spridevalo mature gimnazijske ali više realkine.

(Odbor družbe kmetijske) je v nedeljo imel sejo, v kateri se je med drugim sklenilo to-le: Ker je slavno ministerstvo kmetijstva odobrilo predloge subvencijskega odbora, se razpišejo premije (v znesku 500 gold.) za umno obdelovanje senošet in zasadbo gozdnega drevja (tudi v znesku 500 gold.); v podporo novih sirsarskih združenj hoče sl. ministerstvo dati 600 gold., za nakup plemenskih bikov pa je že dalo 1800 gold. — Prošnja krajnega šolskega sveta v Žalni za denarno podporo čebelarstva se ni mogla vslišati zato, ker družba kmetijska letos ni dobila nebene subvencije, pač pa čebelarska družba; vslišala pa se je prošnja gosp. Japelna, učitelja v Šenčurji poleg Kranja, ki je po svoji šolski mladini letos dal 90.950 škodljivih metuljev nabrati, ter se mu je dalo 15 gold., da jih obrne za darila pridni mladini. — Za Radoljsko kmetijsko podružnico se je izvolil nov odbor, kateremu je predsednik g. Fr. Legat, posestnik v Lescah, za odbornike g. Fr. Hudovernik (predsednika namestnik), gosp. Jan. Wucherer, gosp. Val. Sturm in gosp. Anton Wester. Poročilo je centralni odbor radostno na znanje vzel, isto tako tudi poročilo podružnice Vipavske, ki se je pomnožila z mnogimi udi, da napravi, kakor lani, tako tudi letos 8. dne septembra javno tombolo z dobitki koristnega kmetijskega orodja in pa razstavo grozdja in vina. — Želji glavnega odbora za obdelovanje Ljubljanskega mahu, naj bi mu družba kmetijska odstopila za pisarnična opravila eno svojih sob, in še dvema drugima željama hoče centralni odbor rad vstreči po dogovoru z njim. — Konečno je stavil dr. Bleiweis predlog: naj se družba kmetijska obrne na sl. ministerstvo kmetijstva, da blagovoli delati na to, da se onim posestnikom manjših kmetij na Kranjskem, ki so morali v vojaško službo stopiti in dom svoj brez gospodarja zapustiti, za čas njihove vojaške službe oprostijo gruntne davka. Ta predlog, ki ga je poročevalec podprl s temeljitimi razlogi, kazavši na to, da če država in dežela skrbite za rodovine svojih uradnikov, bi le pravično bilo,

da bi država nekoliko skrbela tudi za rodovine kmetijskih posestnikov, ki se v vojaški službi žrtvujejo državi, pa njej največ dohodkov po davkih dajejo, je bil soglasno sprejet z dostavkom g. predsednika barona Wurzbacha, da bi se vse tiste od svojih gospodarjev zapuščene kmetije začasno oprostile davka, katere z dokladami vred manj kot 100 gold. davka na leto plačujejo.

Razne reči.

— **Telegram „Slovenca.“** Z Dunaja 9. avgusta. Veleč. g. Glavina bode jutri (v soboto) pri nunciju storil slovesno obljubo (professio fidei) kot poreški škof. Slava!

— Duhovnih vaj v Mariboru se je z mil. knezom in škofom vdeležilo 63 duhovnikov. Vodil jih je tudi duhovščini kranjski dobro znani izvrstni graški dominikan č. o. Henrik Denifle.

— Služba diurnista pri okrajni sodniji v Kranjski gori je razpisana. Prosilci morajo izvedeni biti v zemljišni knjigi.

— Občinski odbor Medvodami je v javnej seji dne 4. avgusta t. l. vis. č. g. V. a. clava Peharca, fajmoštra in predsednika kraj. šol. sveta na Sori zavoljo njegovih zaslug za cerkev, šolo in občino izvolil za svojega častnega srenjčana in mu izročil dotično diplomo.

— Samomor. Jakob Požarnik v Remšniku na Štajarskem je nabil možnar, se nanj vlegel in ga sprožil, ter se na ta način samega sebe umrtil.

Eksekutivne dražbe.

10. avgusta: 3. Belave iz Dolenjevasi, 2. Natlačen in Krušč iz Razdrtega, 2. vsi v Senoščah. 3. Aleš iz Vrašice, v Kamniku. 3. Dolene iz Dolenje vasi na Vrhniki. 3. Rupert z Iga, 3 Roje iz Kosez, 3. Tratnik iz Malega Mlačovega,

3. Palčar iz Šmarje, 3. Kikel iz Loke, 1. Požlep in Plešivice, vsi v Ljubljani. 2. Švigelj in Sparemlek iz Dolenje vasi, oba v Logatcu. 2. Znidaršič in Sternad s Ceste. 2. Tomia iz Stop, 2. Novak s Podgore. Jaklič s Podgorice, vsi v Lašičah. 2. Furlan s Slapa. 2. Semenč iz Gradiš, oba v Vipavi. 2. Urbanč iz Žigante vasi, 2. Zaplotnik iz Križa, oba v Tržiči. 2. Kukar iz Perbiš, 2. Režek iz Bojane vasi, oba v Metliki.

12. avgusta: 3. Breskvar in 2. Götzl (Leop.) v Ljubljani. 3. Zima iz Gorjan, v Radolici. 3. Unučič iz Vine. 1. Rosman iz Roženperga, oba v Mokronogu. 1. Smoletove pravice v Kamniku na Vrhniki. 1. Simončič iz Arta v Krškem.

Umrli so:

Od 6. do 8. avgusta: Urša Sever, gostinja 58 l., za jetiko. Nace Stuler, del. o. 20 d., za božjastjo. Jožefa Marinko, del. o. 2 l., za sušico.

Telegrafične denarne cene 9. avgusta.

Papirna renta 63.45 — Srebrna renta 66. — Zlata renta 73.80 — 1860letno državno posojilo 112.25 Bankine akcije 825 — Kreditne akcije 262.30 — London 115.10 — Srebro 100.50. — Ces. kr. cekini 5.49. — 20-frankov 9.27.

Razpis službe.

V Ajdovici je razpisana učiteljska z orglarijo sklenjena služba s 450 gl. letne plače, prostim stanovanjem in drvmi za kurjavo, kakor tudi s kolekturo za orglarijo.

Krajni šolski svet v Ajdovici 20. julija 1878.

(3) Miha Bogolin, predstojnik.

Najprimernejše darilce

za

pridne otroke

ste povesti:

1. Hanani, ali zadnji dnevi Jeruzalema, in

2. Zadnji dnevi Ogleja.

Knjižici obsegate okoli 180 strani in se dobivate mehko vezani po 30 kr. pri opravištvu „Slovenca“, ki po želji preskrbi tudi ličnejše vezanje. Kdor jih naroči deset, dobi eno knjižico po vrhu. (20)

Javna zahvala.

Mi podpisani posestniki na spodnjem Jezeru pri Cerknici izjavimo in se javno zahvalimo banki „Slaviji“ za odškodovanje, katero smo za svoje, dne 8. julija t. l. po požaru uničene skednje popolnoma in resnično izplačano prejeli, in banko Slavijo kot pošteno in zanesljivo vsakemu priporočamo.

Spodnje Jezero dné 4. avgusta 1878.

Andrej Martinčič,

Anton Kebe,

Andrej Šparembek.

France Kebe,

Janez Logar,

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3²⁰/₁₀₀ mernikov.

Reči		V Ljubljani		V Novem mestu		V Kranji		V Sodražici		V Mariboru		V Ptuj		V Ormužu		V Celovcu		V Zagrebu	
		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice	(hektoliter)	7	30	10	24	8	60	10	43	8	60	8	30	8	90	9	46	8	90
	(mernik)	2	65	3	12	2	66	3	20	2	66	2	57	2	73	2	72	2	73
Reži	(hektoliter)	5	45	7	—	5	20	—	—	6	—	6	—	6	50	5	86	7	—
	(mernik)	1	40	2	15	1	52	—	—	1	88	1	85	2	—	1	80	2	—
Ječmena	(hektoliter)	5	—	6	50	4	55	5	86	6	20	5	—	5	40	6	72	5	20
	(mernik)	1	30	2	—	1	35	1	90	1	90	1	46	1	55	2	7	1	36
Ajde	(hektoliter)	5	50	6	16	6	50	60	50	6	—	6	40	4	17	5	78	6	70
	(mernik)	1	70	1	83	2	—	2	—	1	85	1	97	1	26	1	85	2	6
Prosa	(hektoliter)	6	54	6	50	6	82	6	20	6	—	5	20	7	80	4	46	8	60
	(mernik)	2	10	2	—	2	10	1	90	1	85	1	52	2	40	1	36	2	66
Turšice	(hektoliter)	6	50	7	48	6	32	6	50	5	90	6	—	6	60	6	97	6	40
	(mernik)	2	—	2	24	1	24	2	20	1	52	1	85	2	53	1	84	1	97
Ovsa	(hektoliter)	3	55	3	57	3	25	4	24	3	30	3	30	3	25	3	97	4	—
	(mernik)	1	5	1	10	1	—	1	30	1	—	1	—	1	—	1	21	1	22